

Quis custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (korábban Belügyminisztérium) alá tartozó Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatát az a szervezet, amelyik ma Magyarországon a rendvédelmi szervezetek belső biztonságának elsődleges őre. A testület történetére vonatkozó irodalom alapvetően a Belügyi Szemle¹ és a Rendőrségi Szemle² folyóiratban jelentek meg.

1. A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatával konkrétan foglalkozó publikációk

A rendszerváltoztatás követő 5. évében született meg az 1994/XXXIV. tv. a Rendőrségről (későbbiekben: Rtv).³ A törvény elfogadását követően pedig csak egy évvel később jött létre – a 49/1995. (V.4.) kormányrendelet alapján⁴ – maga a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat (későbbiekben: a Szolgálat).

Dr. NYÍRI Sándor: „*A rendvédelmi szervek védelmi szolgálatáról*” címmel jelentette meg tanulmányát. Ő volt az első, aki a frissen megalakult szervezetről a tudományos közlés igényeinek megfelelő publikációt jelentetett meg. Írásában a Szolgálatot – a DEÁK idézettel – történelmi keretek közé ágyazta. A szolgálat létjogosultságát a rendvédelmi szervezetek soraiban egyre inkább elburjánzó korrupcióval magyarázta. Dr. NYÍRI Sándor szóról–szóra követte, majd elemezte a kormányrendeletet, több esetben is utalva mind az Alkotmány, mind pedig a rendőrségi törvény vonatkozó szakaszaira. Kitért a Szolgálat feladataira: „...a rendvédelmi szervek belső bűnmegelőzési célú ellenőrzése és a bűnfelderítés”⁵ valamint annak tevékenységének tárgyi hatályára. Megállapította, hogy a Szolgálat nem nyomozhatóság, hanem egy olyan felderítő szervezet, mely tevékenységét az Rtv. VII. fejezetének megfelelően titkos információgyűjtéssel végzi. Dr. NYÍRI Sándor ezt követően részletekbe menően elemezte a Szolgálatra vonatkozó 18/1995 (BK. 19) BM-utasítással életre hívott Ügyrendet is,⁶ mely nyilvános megismerhetőségével a Szolgálat jogállamiság irányába való nyitását is jelzi.

A tanulmány hiányossága ugyanakkor, hogy nincsenek tételesen felsorolva mindazon törvények és rendeletek, melyek fontosak és az előzményét képezhetik a Szolgálat tevékenységének, illetve a 49/1995. Korm. r. mellett a Szolgálat működését is befolyásolják. Hiszen a Szolgálat nem csak a fenti jogszabályok mentén kell, hogy ellássa a feladatát. A publikáció megírásakor is kénytelen volt már a Pénzügyminisztériumra vonatkozó normákat is figyelembe venni, hiszen a védett területek közé tartozott e tárca által irányított, és a rendvédelemhez sorolt szolgálat is a Vám- és Pénzügyőrség. A cikk hiányossága, hogy a szakirodalmi hivatkozásai meglehetősen foghíjasak.

SÁRKÖZI Ferenc: „*Korrupció a rendőrségnél*” című tanulmánya a dr. NYÍRI Sándor által megfogalmazott cikkben foglaltakhoz képest gyakorlati példákkal, tulajdonképp egy példatárral szolgált. Azonban a lehetséges tevékenységi kör széleskörű bemutatása helyett annak csak egy szűk keresztmetszetével, az egyre több nyilvánosságot és médiafigyelmet kapott rendőrök által elkövetett korrupciós cselekményekkel foglalkozott behatóbban. A szerző megkísérelt választ találni arra a kérdésre, hogy megállítható-e a rendőrségen belüli korrupció, amennyiben igen, úgy hogyan. A korrupció előfordulásának tipikus példáit jól szemléltette, szolgálati szintre lebontva taglalta, hogy adott beosztásban ki milyen korrupciós bűncselekményt követhet el. Kitért a korrupció veszélyét magukban hordozó magatartásformákra, ugyanakkor példái enyhén túlhaladtak. Foglalkozott a korrupció felderíthetőségének módszertanával is. Utalt ugyan a felderítés lehetséges eszközeire és módszereire, de azok kifejtésével sajnos egyáltalán nem foglalkozott annak ellenére, hogy speciálisan, e bűnügyek felderítésére szakosodott szervezetek is léteznek. A cikk elején feltett kérdést részben megválaszolta, hiszen ajánlásokat fogalmazott meg, arra vonatkozóan hogy is lehetne a korrupció terjedésének gátat szabni. Azonban a megelőzéssel kapcsolatos megoldások sajnos csak részben alkalmazhatóak, hiszen több olyan jogi norma is bevezetésre került, melyek megtiltják például, hogy bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja nélkül is megkezdődhessen az adatgyűjtés és az adattárolás. A tanulmány kitért a rendvédelmi szervezetek tagjai által elkövetett korrupciós cselekmények miatt a Rendőrséget érő presztízsvesztésre, illetve a negatív társadalmi megítélésre is. A szerző hangsúlyozta – a felderített eseteket követően – a társadalom széleskörű tájékoztatásának fontosságát. A szakirodalmi jegyzék itt is hiányzik. A dolgozatíró a nemzetközi kitekintést elhagyta, pedig 10 évvel ezelőtt is voltak már ilyen jellegű kapcsolatok és ismeretek.⁷

A KARDOS László és KÉKESDI L. Gyula szerzőpáros tollát dicsérő, „*Az őrzők őrzői*” című publikáció 2000-ben jelent meg a Belügyi Szemlében, a három tanulmány közül utolsóként. Az írás – dr. NYÍRI Sándor alkotásához hasonlóan – szintén a 49/1995. Korm. r. és az egy évvel korábban megjelent

Rtv. ismertetésével és a Szolgálatra vonatkozó utasításokkal foglalkozott, azonban már öt, illetve hat év távlatából szemlélve azokat.

Dr. NYÍRI Sándor tanulmányához képest a szerzőpáros már nem csak a jogszabályokat értelmezte, hanem azon túlmutatva, gyakorlati példákon keresztül szemléltette a kormányrendelet erősségeit és hiányosságait. Megállapításaik szerint a Szolgálat által feldolgozott jogsértések túlnyomó többségében az anyagi haszonszerzés volt a motivációs tényező. Az elkövetők – hivatásos, illetve közalkalmazotti, vagy köztisztviselői jogviszonyuk miatt – általában katonai, illetve hivatali bűncselekményeket követtek el. A szerzők elsődlegesen a rendvédelmi szervezetekben eluralkodott morális válságot jelölték meg ezen bűncselekmények felelőseként. A tanulmány szerint a rendvédelmi testületek dolgozói között nem ritkák azok, akik esetlegesen szervezett bűnözői körökhöz kapcsolódnak. (9 év távlatából visszagondolva a szerzőpáros megállapításai helytállóak, hiszen az 1990–2000 között végzett tevékenységéért több volt, magas beosztású rendőri vezetőt is perbe fogtak, majd jogerősen elítéltek.) Először ebben a tanulmányban jelent meg együtt valamennyi – a Szolgálat hatáskörébe és illetékességébe tartozó – rendvédelmi testület; részletesen taglalva sajátságos, speciális elkövetési lehetőségeiket. Szakirodalmat, vagy nemzetközi kitekintést a cikk szerzői itt sem tüntettek fel.⁸

A Szolgálatról foglalkozó publikációk sorában helyezkednek el a szervezet – két különböző időszakhoz kötött – vezetőjével készített interjúk is, melyeket elmélyültségük okán közöltek a Belügyi Szemle hasábjain. 2003-ban, a Szolgálat akkori vezetőjével – BENE László r. dandártábornokkal, aki később országos főkapitány is volt – dr. PAP András László jogtörténész, egyetemi tanár készített *interjút*. A beszélgetés alapját BENE László – a Szolgálat vezetéséhez kötődő – tapasztalatai adták. Feltételezéseim szerint a beszélgetés során feltett kérdések irányát befolyásolhatta a nem sokkal korábban az Országgyűlés által elfogadott 2003/XXIV. tv. – közismertebb nevén „üvegzséb-törvény”⁹ – mely az egy évvel korábbi hasonló témájú törvény¹⁰ módosítása volt, bár erre az interjúban konkrét utalás nem történt.

BENE László röviden ismertette a Szolgálat megalapításának történetét, illetve jogszabályi hátterét. Elmondta, hogy mely szervezetek állományára terjed ki a Szolgálat tevékenysége: rendőrség, határőrség, vám- és pénzügyőrség, katasztrófavédelem, büntetés-végrehajtás. Ezen területek személyi állományát mind bűnmegelőzési, mid pedig bűnfelderítési célú ellenőrzésnek is alávetik. A Szolgálat tevékenysége mintegy 85 000 főt érint, akiknek csak igen kis százaléka – az állományt tekintve mintegy 2,3 %-a – került látókörbe. Az így ellenőrzött személyek 40%-val szemben került sor feljelentés megtételére. Ahhoz azonban, hogy erre sor kerülhessen az eljárás lefolytatására, a beszerzett információknak még több ellenőrzésen is át kellett esnie, hiszen nagy a felelősség, nem lehet felelőtlenül – adott esetben akár emberi sorsokról – dönteni. A Szolgálatnál dolgozóknak bekerülésüket megelőzően komoly kiválasztási és ellenőrzési procedúrán kellett keresztül esniük. Alapkövetelmény a feddhetetlen előélet és a szakmai tapasztalat. Véleménye szerint ennek köszönhető az is, hogy a Szolgálatnál korrupción alacsony a jogsértéseket elkövetők száma.

Elmondta továbbá, hogy – a Szolgálat filozófiáját alapul véve – a szervezet célja nem a felügyelt rendvédelmi szervek munkájának akadályozása, hanem annak elősegítése, gördülékenyebbé tétele. A Szolgálat kapcsolata jónak mondható mind a társszervekkel, mind pedig a külföldi partnerszervezetekkel, így Szerbia kivételével az összes határ-menti országgal, illetve még több nyugat-európaival is.

A korrupciót érintő kérdések kapcsán kiemelte, hogy a rendvédelemben dolgozók nagyobb része elutasítja azt. Területileg a jelenség a fővárosban és a határ menti megyékben van inkább jelen. Az állomány tekintetében nagyobb részben a beosztotti állomány az érintett, a parancsnoki állomány – a felderítési adatok szerint – csak elhanyagolható részben. Kiemelte, hogy az egyéni szocializáció meghatározó a korrupcióhoz való hozzáállásban, hiszen nem mindegy, hogy ki milyen gyökerekkel rendelkezik, milyen elvek határozták meg az életét, mielőtt bekerült volna valamelyik rendvédelmi szervezetbe. Rávilágított arra is, hogy a személyi állomány jelentős része még rendkívül fiatal és tapasztalatlan, sokan labilis értékrenddel rendelkeznek. Mivel az idősebb korosztály gyakorlatilag eltűnt, így nincs akitől meg lehetne tanulni a „testületi értékeket”. Mindezeket túl azonban a „korrupttá válás első sorban az érintettől függ”. A korrupció elleni harcot azonban nem egyénre lebontva kell kezelni, hanem „komplex gyógymódot” kell alkalmazni, melyben iránymutatásul szolgálnak – hazai kormányrendeleteken túl – különféle ENSZ és EU előírások is. A legfontosabb azonban a társadalom erkölcsi megszilárdítása, mely a családi neveléstől indul és az iskolai neveléssel zárul.¹¹

2009-ben, a szolgálat jelenlegi vezetőjével – dr. FRANKBERGER Ferenc r. dandártábornokkal – dr. FINSZTER Géza, az Országos Kriminológiai Intézet osztályvezetője, készített *interjút*. A beszélgetés hasonló módon indult, mint a BENE Lászlóval készült interjú, mivel összefoglalta a Szolgálat 49/1995. Korm. r.-ből fakadó feladatait, illetve a Szolgálat tevékenységének területeit. Dr. FRANKBERGER Ferenc

filozófia síkon közelítette meg a Szolgálat tevékenységét, mely a bűnmegelőzésben, a védelemben és a felderítésben testesül meg. Kihangsúlyozta, hogy a Szolgálatnak nem feladata az általa ellenőrzött szervezet szakmai irányítása, teljesítményének ellenőrzése, vagy pedig a munkájának értékelése. Ezek mind parancsnoki kompetenciák, ebbe a Szolgálatnak tilos beleszólnia. A Szolgálat – mintegy szignalizációs tevékenységet gyakorolva – tájékoztatja a döntési helyzetben lévő vezetőket az általuk irányított szervezetet érintő, működési zavarokat feltáró felderítési adatokról. A legfontosabb feladat a védelem és a megelőzés, így a cél a bűncselekményeket kiváltó okok megszüntetése, a folyamatban lévő bűncselekmények mielőbbi megszakítása, a rendvédelmi testületek személyi állományának védelme a provokációtól, vagy külső támadástól. Erre a feladatra csak jól képzett személyi állomány képes, aki alapos ismeretekkel rendelkezik a szakmai munkát tekintetében és tisztában van az egyes szolgálati ágakra jellemző speciális veszélyforrásokkal is. Külön kiemelte és jelentős fordulatként értékelte, hogy a Szolgálat – eltérően „jogelődjéhez” a Belbiztonsági Szolgálathoz – nem tartozik a Rendőrség alá, hanem közvetlenül a rendvédelmet irányító miniszternek van alárendelve, ezzel is kiküszöbölve az összeférhetetlenség látszatát. Kifejtette, hogy annak ellenére, hogy a Szolgálat kvázi az ügyészség felderítő szervezete alkotmányossági, illetve politikai színezetű problémák miatt (független testület, vagy az aktuális kormány által irányított testület) nem lenne célszerű a szervezetet az ügyészség kötelékébe integrálni. Dr. FRANKBERGER Ferenc az interjú során kifejtette, hogy a Szolgálat működési alapját az Rtv. képezi, ugyanakkor a Szolgálat működését szabályozó 49/1995. Korm. r. a továbbiakban különböző „finomhangolást” igényel. Ezzel a céllal az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban kodifikációs munka folyt. Az interjú további részében a bűnüldözési célú titkos információgyűjtésre vonatkozó szabályozás egységesítésének szükségességére tért ki a tábornok. Bizonyos szakterületeken speciális szabályok megalkotását tartotta szükségesnek, valamint a szabályok betartásának nyílt eljárásban történő ellenőrzését vetette fel. Jelentős teret szánt az interjú a Szolgálaton belüli „minőségellenőrzésnek”, amelynek azonban „több törvényi követelménynek is meg kell felelnie”: nem lehet taláza a provokációnak, a bűnre való felbujtásnak, veszélyhelyzetek modellezésének. Az interjúadó kifejtette a felderítéssel kapcsolatos alapkövetelményről vallott nézetét, mely az állam büntetőigénye fennállásának, vagy hiányának tisztázására irányul. Ennek eldöntése után két lehetőség adódik: vagy ki kell zárni a gyanút, vagy meg kell indítani a nyomozást. Harmadik út nem létezik. „A szoros ügyészségi felügyelet, a bírói és az ügyészi engedélyezési jogkör, a nyílt eljárást megalapozó információk folyamatos ellenőrzése” segít ezen elv betartásához. Kitért ezek után a Szolgálat tevékenységi területe alá tartozó illetékes minisztériumokkal való kapcsolattartás fontosságára, majd kifejtette véleményét a 2006-os őszi eseményekkel kapcsolatosan is.

Küldetesként fogalmazta meg a törvényesség és eredményesség együttes érvényre juttatását. A Szolgálat állományának összetételéről egyértelműen pozitívan nyilatkozott, s az Európai Unió legfejlettebb régióival való összevetésben azt versenyképesnek tartotta.¹²

BENE László gyakorlatorientáltan, napi feladatokra koncentrált, Dr. FRANKBERGER Ferenc azonban – BENE Lászlóval ellentétben – nem csak rendőri szemszögből vizsgálta a Szolgálat tevékenységét, azt társadalmi összefüggéseiben is görcső alá vette. A beszélgetés meghatározó részét tette ki véleménynyilvánítása egy olyan stabil értékrendről és szakmai kultúráról, amely a Szolgálattal kapcsolatosan korábban még nem fogalmazódott meg.

2. A rendvédelem korszerűsítésének kérdése a publikációk tükrében

A rendvédelemmel foglalkozó tanulmányok közül néhány publikáció a rendőrségi reform alapvetéseivel¹³ a rendőrségi korrupció jogforrásaival¹⁴, korszerű – a XXI. századi viszonyoknak megfelelő – rendőrség víziójával¹⁵ a bűnmegelőzés nemzeti stratégiájával és cselekvési programjával¹⁶ és a rendőrségi korrupció kutatásának módszertani szempontjaival¹⁷, illetőleg több tanulmány a bel- és igazságügyi együttműködésnek az európai integrációban betöltött szerepével foglalkozik. Ezek a tanulmányok azt mutatják, hogy a magyarországi rendvédelem folyamatos átalakuláson megy keresztül. A tanulmányok szerzői többnyire nemzetközi kitekintéssel foglalmazzák meg mindazon gondolatokat, amelyek a magyarországi rendvédelem jogállami normák közötti átalakítását és fejlesztését segítik. A tanulmányok egy része kitér a korrupcióval kapcsolatos kérdések feltevésére és a lehetséges válaszok megfogalmazására, valamint módszertani segítséget kíván nyújtani a korrupció kutatásához is. Ily módon e tudásbázis a Szolgálat működésének fejlesztéséhez közvetett forrásként is szolgál.

A publikációknak rendkívül kis hányada foglalkozik csak nemzetközi példák bemutatásával. Első helyen említendő dr. KATONA Géza tanulmánya az angol rendőrségi reformról, amely az angol igazságszolgáltatás, bűnüldözés és bűnmegelőzés fejlesztésének eredményeit foglalja össze. A tanulmány bemutatja azt az egységes szemléletmódot, amelynek alapvető sajátossága, hogy a rendőrséget a brit

igazságszolgáltatási rendszer egyik szerves elemének tekinti. A brit fejlesztési célkitűzések, a rendőrségi módszerek, a szervezeti és személyi reformok, a szervezett bűnözéssel szembeni intézkedések, a nyomozás taktikai és tudományos technikai módszereinek fejlesztésével összefüggő tapasztalatok figyelembevétele hatékonyan segítheti országunk hasonló szervezeteinek fejlődését.¹⁸

Említésre méltó a hazai tudományos műhelyeknek az a törekvése, hogy időszakonként külföldi publikációk közzétételével segítse a magyarországi szakemberek munkáját. Ezek között is kiemelkedőnek találok a Belügyi Szemle 2003 és 2004-es évfolyamának azon számait, amelyek egyrészt angol nyelven publikálnak a nemzetközi szintén ismert és elismert szerzőktől, másrészt néhány tanulmányt magyar fordításban is elérhetővé tesznek az olvasók számára.

A külföldi szerzők között első helyen emlitem Maurice PUNCH: „*A rendőrségi korrupció és megelőzése*” című tanulmányt, amelynek alapkérdése, hogy ki őrzi az őrzőket.¹⁹ Rajta kívül még számomra rendkívül figyelemre méltónak találtam Michael KENNEDY,²⁰ Hans-Jörg ALBRECHT²¹ és Jürgen STORBECK²² írásait.

Összességében a rendszerváltozás jogállami keretbe helyezte a rendvédelmi szervezetek működését és ezen testületek felügyeletét, amelynek részét alkotja a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat. A rendszerváltozást követően alkotott törvények létrehozása óta a rendvédelmi testületek felügyeletét és ellenőrzését ellátó felügyeleti szervezetek tevékenysége nyilvánosan megismerhető vált. Ezen szervezetek széleskörű, folyamatosan bővülő nemzetközi kapcsolatokat alakítottak ki. A szervezetek tevékenysége kutatható és feldolgozható, ezáltal is érvényesülhet a jogállami kontroll.

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat – a rendvédelmi szervezetek között – egy viszonylag új szervezet. Fiatalsága ellenére azonban nagy fontossággal bír, „az őrzők őrzőjeként” a rendvédelmi testületek hatáskör és zökkenőmentes napi működéséhez elengedhetetlenül fontos munkát végez. Fennállásának alapját törvény biztosítja, a Szolgálat működését pedig kormányrendelet szabályozza. Az alacsonyabb szintű szabályozottsága miatt kevésbé stabil alapokkal rendelkezik, mint törvényi szabályozottság esetén, hiszen működési feltételeinek megváltoztatásához nem kell az országgyűlés felhatalmazása. Így a választási ciklusok után alakuló kormányok lényegében véve folyamatosan változtathatják a Szolgálatról szóló kormányhatározatot – akár meg is szüntethetik azt – az adott miniszter átirhatja a Szolgálat Ügyrendjét, mindezek együttesen nem kedveznek a Szolgálat hosszú távú stabilitásának.

(A szerző a magyar rendvédelem történetében egy viszonylag új jelenség, a rendvédelmi testületek személyi állománya körében felbukkanó bűnelkövetések kezelésének egyik eszközével foglalkozik írásában. Történelmi távlatokba helyezve a témát nyilvánvaló, hogy – a magyar társadalmat sújtó erkölcsi süllyedés mellett – a rendvédelmi testületek erkölcsi színvonala mérséklődésének alapvetően két oka van. Egyrészt a testületek életében és képzésében a hivatástörténeti múlt szisztematikus mellőzése, amely az identitástudat felhígulásához vezetett. Másrészt pedig – a fegyveres szolgálatot ellátóknak a társadalom egészének átlagához közelítő erkölcsi és anyagi megbecsülésével, a civil élethez közel azonos helyzetbe hozásával – a haza fegyveres szolgálatát ellátók ugyanúgy reagáltak az őket ért hatásokra, mint bármely más civil foglalkozást űzők. Az állam és azon belül a fegyveres szervezetek helyének és szerepének a neoliberális eszmerendszerből fakadó átforgatása nyomán kerülhetett sor, a korábban hivatásként kezelt tevékenység „szakmává” degradálására. Ennek következtében pedig az identitástudatában legyengített személyi állomány csaknem ugyanazon magatartási formákat vette fel, mint a civil foglalkozásokat űző polgártársai. Az őrzők őrzői szervezetének létrehozása nyilvánvalóan felületi kezelés. Hosszú távon a cél egyértelműen olyan erkölcsi állapotú rendvédelmi szervezetek újja alakítása lehet, amelyek számára – a polgári magyar állam rendvédelmi testületeihez hasonlóan – szűkített a rendőrséget ellenőrző rendőrség működtetése. *a szerk.*)

Jegyzetek:

¹ Belügyi Szemle. 1953-tól jelent meg, összesen LIII évfolyam. Általában évente 12 számot publikáltak. A folyóiratot a Belügyminisztérium, majd az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium adta ki. Döntően a tudományos közlés igényeinek megfelelő írásokat közölt a periodika a belügyi tárca kompetenciájába – elsősorban a rendvédelem témaköréhez illeszkedő – szakterületek köréből. A folyóirat elnevezése dinamikusan változott, azonban az évfolyamokat – eltérő elnevezés esetén is – folyamatosan jelölték. Rendőrségi Szemle 1953–1962, Belügyi Szemle 1963–1990, Rendészeti Szemle 1990–1994, Belügyi Szemle 1995–1996 6. számmal befejezően, Rendészeti Szemle 1996. 7–8. összevont számmal kezdődően. A rendszerváltást megelőzően a folyóirat korlátozottan volt elérhető.

² Rendőrségi Szemle. Az első évfolyam 1953-ban látott napvilágot, ezen a néven a folyóirat 1962-ig jelent meg a Belügyminisztérium égisze alatt. 1963-tól Belügyi Szemle néven működött tovább a folyóirat. Elsősorban tudományos publikációkhoz kötődő ismertetéseket tartalmazott a rendvédelem témaköréhez illeszkedő szakterületek köréből.

³ 1994/XXXVI. tv.

⁴ 49/1995. Korm. r.

⁵ NYÍRI

⁶ 18/1995. BM. ut.

⁷ SÁRKÖZI

⁸ KARDOS – KÉKESDI

⁹ 2003/XXIV. tv.

¹⁰ 1992/XXXIII. tv.

¹¹ PAP

¹² FINSZTER: Interjú dr. Frankberger Ferencel, az RSZVSZ vezetőjével.

¹³ SALGÓ

¹⁴ SZIKINGER

¹⁵ FINSZTER: Rendőrségek a XXI. században.

¹⁶ GÖNCÖL

¹⁷ FINSZTER: Módszertani szempontok a rendőrségi korrupció kutatásához.

¹⁸ KATONA

¹⁹ PUNCH

²⁰ KENNEDY

²¹ ALBRECH

²² STORBECK

A jegyzetekben használt rövidítések:

TANULMÁNYOK

ALBRECH

— Hans-Jörg ALBRECH: A büntetőjog európaizálása és a belső biztonság Európában [Die Europäisierung des Strafrechts und die Innere Sicherheit in Europa.] Ford.: PAP Józsefné. *Belügyi Szemle*, XLVIII. évf. (2000) 3. sz. 17–41. p.

FINSZTER: Rendőrségek a XXI. században.

— FINSZTER Géza: Rendőrségek a XXI. században. *Belügyi Szemle*, XLVIII. évf. (2000) 1. sz. 64–74. p.

FINSZTER: Módszertani szempontok a rendőrségi korrupció kutatásához.

— FINSZTER Géza: Módszertani szempontok a rendőrségi korrupció kutatásához. *Belügyi Szemle*, XLVIII. (2000) 11. sz. 3–32. p.

FINSZTER: Interjú dr. Frankberger Ferencel, az RSZVSZ vezetőjével.

— FINSZTER Géza: Interjú dr. Frankberger Ferencel, az RSZVSZ vezetőjével. *Rendészeti Szemle*, LVII. évf. (2002) 9. sz. 38–46. p.

GÖNCÖL

— GÖNCÖL Katalin: Partnerség a közbiztonság javításáért. *Belügyi Szemle*, LII. évf. (2004) 10. sz. 5–14. p.

KARDOS – KÉKESDI

— KARDOS László – KÉKESDI L. Gyula: Az őrök őrői. *Belügyi Szemle*, XLVIII. évf. (2000) 9. sz. 107–112. p.

KATONA

— KATONA Géza: Az angol rendőrségi reform. *Belügyi Szemle*, L. évf. (2002) 9. sz. 5–27. p.

KENNEDY

— Michael KENNEDY: A rendőrség: a korrupció kultúrája, vagy kettős hatalom? [The Police: A Culture Of Corruption or The Duplicity Of Hegemony.] Ford.: ILS fordítóiroda *Belügyi Szemle*, LII. évf. (2004) 1. sz. 137–169. p.

NYÍRI

— NYÍRI Sándor: A gazdaság, a korrupció és az etika. *Belügyi Szemle*, XLIII. évf. (1995) 2. sz. 3–10. p.

PAP

— PAP András László: Interjú Bene Lászlóval, az RSZVSZ vezetőjével. *Belügyi Szemle*, LI. évf. (2003) 9. sz. 148–161. p.

PUNCH

— Maurice PUNCH: A rendőrségi korrupció és megelőzése. *Belügyi Szemle*, LII. évf. (2004) külföldi figyelő szám, Recenzió, 160–191. p. (Maurice PUNCH. Police corruption and its prevention. *European Journal on Criminal Policy and Research* 2000; volume 8, number 3, pages: 301–324)

SALGÓ

— SALGÓ László: A rendőrségi reform alapvetései. *Belügyi Szemle*, LI. évf. (2003) 4. sz., 3–13. p.

STORBECK

— Jürgen STORBECK: A szabadság, a biztonság és az igazságosság övezete. [Ein Raum der Freiheit, der Sicherheit und das Rechts.] Ford.: BÖRÖCZ Helga. *Belügyi szemle*, LII. évf. (2004) 107–136. p.

SÁRKÖZI

— SÁRKÖZI Ferenc: Korrupció a rendőrségnél. *Belügyi Szemle*, XLVII. évf. (1999) 10. sz. 70–79. p.

SZIKINGER

— SZIKINGER István: A rendőri korrupció jogforrásai. *Belügyi Szemle*, XLVI. Évf. (1998) 10. sz. 21–33. p.

JOGSZABÁLYOK

1992/XXXIII. tv.

— 1992/XXXIII. tv. a közalkalmazottak jogállásáról

1994/XXXIV. tv.

— 1994/XXXIV. tv. a Rendőrségről

2003/XXIV. tv.

— 2003/XXIV. tv. a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról

49/1995. Korm. r.

— 49/1995. Korm. r. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatáról

18/1995. BM. ut.

— 18/1995. BM. ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának ügyrendje